

אדוות ונצואלה: כשהמעצמה מפסיקה לדבר ומתחילה לפעול

written by יוסף רוזן | 07.01.2026

אדוות המהלך האמריקני בוונצואלה לא הרעידו רק את המים היחסית רגועים של אמריקה הלטינית, אלא טלטלו גם את הזירה הבינלאומית ^[1] זירה שנראתה מופתעת, שלא לומר מבולבלת, מהעובדה שהמעצמה הגדולה בעולם מממשת את כוונותיה ואינה מסתפקת עוד בהצהרות ריקות. כפי שאלי וולך, שחקן הקולנוע היהודי האגדי, היטיב לבטא בדמותו המיתולוגית "טאקו" במערבון הטוב, הרע והמכוער: "כשאתה צריך לירות ^[2] תירה. אל תדבר."

ואכן, ארצות הברית תחת נשיאותו של דונלד טראמפ מפגינה נחישות חריגה להשגת יעדיה, על אף ביקורת חריפה מבית ומחוץ. משמאל נטען כי המהלך פוגע בריבונות ונצואלה, מנוגד למשפט הבינלאומי ואינו מוסרי. באותה נשימה נשמעת גם הטענה כי מדובר בצעד המערער את הסדר העולמי הקיים, ואף מעודד את רוסיה וסין לממש מהלכים דומים ^[3] מול אוקראינה ומזרח אירופה מצד אחד, ומול טאיוואן מן הצד האחר. מימין, הביקורת שונה אך לא פחות נוקבת: ההתערבות האמריקנית, כך נטען, חורגת מרוח ה-MAGA ומהצורך להתרכז קודם כול בענייניה הפנימיים של ארצות הברית.

אלא שביקורות אלו מנותקות מהמציאות הגאופוליטית. משטרו הדיקטטורי של ניקולס מדורו ספסר במשאבי הטבע העצומים של ונצואלה לצורך טיפוח קשרים הדוקים עם רוסיה, סין ואיראן ^[4] והכול על חשבון אזרחי המדינה. בהקשר זה, מהלכו של הנשיא טראמפ אינו מערער את הסדר הקיים אלא מתקן עיוות גאופוליטי מובהק בחצר האחורית של ארצות הברית. יתרה מזאת: המהלך לא עודד את רוסיה או את סין לפעול באופן דומה ^[5] רוסיה לא נזקה לתמריץ אמריקני כדי לספח את חצי האי קרים ולפלוש לאוקראינה, וסין אינה זקוקה לדחיפה אמריקנית כדי לתרגל מצור ופלישה לטאיוואן. תחת זאת, המסר המועבר לשתייהן ברור: פגיעה באינטרסים אמריקניים תיענה בתגובה קשה.

גם הטענה כי מדובר בסטייה מרעיון ה-MAGA מחטיאה את המטרה. ההפך הוא הנכון. מאמצי של טראמפ לייצוב מוקדי חיכוך ברחבי העולם נועדו בראש ובראשונה לקדם יציבות גלובלית ^[6] תנאי הכרחי לחיזוק הכלכלה והתעשייה האמריקנית. בפשטות, יציבות עולמית מאפשרת "שקט תעשייתי" והתרכזות בענייניה הכלכליים של ארצות הברית. אין מקום לנאיביות: טראמפ אינו פועל ממניעים הומניטריים גרידא או מתוך רצון להציל את תושבי ונצואלה, אלא משיקולים גאופוליטיים וכלכליים מובהקים. אך לעיתים, אינטרסים אלו מתחברים גם לממד אידיאולוגי חיובי.

שיקולים אלה כוללים את המאבק בציר הרוסי-סיני-איראני ובמקורות מימונו, אך גם אינטרסים

משמעותיים בתחום האנרגיה. לוונצואלה רזרבות הנפט הגדולות בעולם [2] כ-17% מכלל הרזרבות הגלובליות [3] והיא נמנית עם עשר המדינות המובילות בעולם בהיקף מאגרי הגז הטבעי. מעבר לכך, המדינה מחזיקה ברזרבות הזהב הגדולות ביותר באמריקה הלטינית, וכן במאגרים לא מבוטלים של מינרלים קריטיים כגון אלומיניום, עופרת, מגנזיום, ניקל, פוספט, פלטינה, טיטניום, אורניום ואבץ. עם זאת, תשתיות האנרגיה והטכנולוגיה במדינה מיושנות ודורשות השקעות עתק [4] תהליך שיימשך עשור לפחות [5] כדי לממש את הפוטנציאל האדיר הגלום בה.

אינטרס כלכלי נוסף שאי אפשר להתעלם ממנו נוגע לחברת הנפט הלאומית של ונצואלה, PDVSA, המחזיקה בבעלות מלאה על חברת אחזקות הרשומה בדלאוור, שעיקר פעילותה בטקסס. חברה זו מנהלת את פעילות הזיקוק והתשתיות של חברת הבת האמריקנית CITGO. טראמפ הבטיח כי חברות אמריקניות ייהנו מהשינוי בוונצואלה, ואכן לאחר שנים שבהן נהנתה CITGO מפטור מסנקציות אמריקניות, החלה להתגבש יוזמה משפטית להעברת החברה לידיים אמריקניות. החברה שנרכשה בכ-6 מיליארד דולר [6] סכום שלפי הערכות שונות משקף מחצית ואף פחות משווייה האמיתי [7] היא Amber Energy, זרוע של קרן ההשקעות Elliot Investment Management של פול זינגר, תורם בולט לנשיא טראמפ ותומך ישראל. אין זו הפעם הראשונה שבה מהלכים מדיניים משתלבים עם אינטרסים של בעלי עניין בסביבתו הקרובה של הנשיא.

אמנם השפעתם הכלכלית של מהלכים אלה אינה מיידית, אך קשה להתעלם מהחיבור הישיר שלהם לאסטרטגיה האמריקנית הרחבה, שמטרתה חיזוק שרשראות אספקה של מינרלים קריטיים וצמצום הדומיננטיות הסינית בתחום. בהקשר זה ניתן לציין מהלכים נוספים: שילובה של קזחסטן העשירה במשאבים במעגל הסכמי אברהם; התקרבות אמריקנית למרכז אסיה והקווקז; הסכם המינרלים עם אוקראינה; הרצון להשתלט על גרינלנד; קידום מסדרון לוביטו במרכז אפריקה; והקמת קואליציית Pax Silica.

למהלכים אלה יש השלכות ישירות גם על ישראל. ראשית, התמיכה האמריקנית באפשרות של תקיפה נוספת באיראן נתפסת כעת כאיתנה יותר, לאחר הפגנת הנחישות האמריקנית בוונצואלה. שנית, אף ששינוי משטר בטהרן אינו מטרה מוצהרת של ארצות הברית או של ישראל, נדמה כי ההתפתחויות האחרונות יוצרות אווירה אסטרטגית המאפשרת לחשוב גם בכיוון זה. לבסוף, האסטרטגיה האמריקנית בתחום שרשראות האספקה פותחת בפני ישראל שורה ארוכה של הזדמנויות להשתלב ביוזמות חיבוריות בין-אזוריות ולהעמיק את נכסיותה עבור ארצות הברית [8] במיוחד באמצעות ערך מוסף טכנולוגי.

פורסם במעריב, בתאריך 07 לינואר 2026.